

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 17.3.2010
KOM(2010)103 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET**

**Toårig rapport om den særlige ramme for bistand til traditionelle AVS-
bananleverandører**

SEK(2010)331

1. INDLEDNING

Den særlige ramme for bistand til traditionelle AVS-bananleverandører blev skabt i 1999 for at hjælpe disse leverandører med at tilpasse sig den ændrede internationale konkurrence. Den udløb i december 2008 og var rettet mod 12 lande, der traditionelt eksporterer bananer: Belize, Cameroun, Côte d'Ivoire, Dominica, Grenada, Jamaica, Kap Verde, Madagaskar, Saint Lucia, Saint Vincent og Grenadinerne (herefter benævnt Saint Vincent), Somalia og Surinam. Der blev under den særlige ramme givet tilskud på i alt omkring 376 mio. EUR.

Målene var enten at forbedre de traditionelle AVS-bananleverandørers konkurrenceevne, eller, hvis det ikke længere var muligt, at støtte en diversificering. Målet skulle nås ved hjælp af projekter med henblik på at:

- øge produktiviteten
- forbedre kvaliteten
- tilpasse produktionen og markedsføringen til EU's kvalitetsstandarder
- oprette producentorganisationer, der fokuserer på at forbedre markedsføringen og udvikle miljøvenlige produktionsmetoder, herunder fair trade
- udvikle markedsføringsstrategier med henblik på at opfylde kravene i EU's fælles markedsordning for bananer
- bistå bananproducenterne med at udvikle miljøvenlige produktionsmetoder, herunder fair trade
- støtte en diversificering, når banansektorens konkurrenceevne ikke er bæredygtig.

De årlige tilskud til hvert land blev beregnet på grundlag af forskellen mellem deres konkurrenceevne og tredjelandsleverandørers og bananproduktionens betydning for hvert enkelt AVS-lands økonomi¹. Årsbudgettet er gradvis faldet fra 44,5 mio. EUR i 1999 til 29,2 mio. EUR i 2008. Frem til 2003 var fordelingsnøglen udformet således, at der blev givet mere støtte til lande, der led under en større forskel i konkurrenceevnen. Fra 2004 blev de lande, som det lykkedes at forbedre konkurrenceevnen, belønnet ved brug af en nedsættelseskoefficient.

2. RETSGRUNDLAG

Rådet vedtog den 22. april 1999 forordning (EF) nr. 856/1999² om fastlæggelse af en særlig ramme for bistand til traditionelle AVS-bananleverandører. Den 22. juli 1999 vedtog Kommissionen forordning (EF) nr. 1609/1999³ om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning.

I 2007 og 2008 var budgettet på henholdsvis 28,67 mio. EUR og 29,226 mio. EUR. Kommissionens afgørelser om fastsættelse af beløbene pr. land blev vedtaget den 23. april 2007⁴ og den 21. april 2008⁵.

¹ Nærmere oplysninger om den anvendte metode findes i Kommissionens forordning (EF) nr. 1609/1999 af 2. juli 1999 (EFT L 190 af 23.7.1999, s. 14).

² EFT L 108 af 27.4.1999, s. 2.

³ EFT L 190 af 23.7.1999, s. 14.

⁴ Kommissionens afgørelse C/2007/1744.

⁵ Kommissionens afgørelse C/2008/1424.

I henhold til artikel 9 i Rådets forordning "*sender Kommissionen senest den 31. december 2000 og derefter hvert andet år Europa-Parlamentet og Rådet en rapport ledsaget af eventuelle forslag om denne forordnings virkemåde*". Denne rapport dækker 2007 og 2008⁶ og ledsages af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene.

3. MARKEDSOPLYSNINGER

EU er verdens største forbruger og importør af bananer. Sammenlignet med 2007 var bananforbruget i EU i 2008 på 5 416 449 t (+3,5 %), hvoraf 4 848 889 t (+3,7 %) blev importeret fra tredjelande og 567 560 t (+2,3 %) var af indenlandsk oprindelse. I 2008 importerede USA 3 976 146 t bananer, hvilket er et fald på 0,7 % i forhold til året før. Næsten alle de bananer, USA importerede, stammede fra Central- og Sydamerika (bananer fra AVS-lande udgjorde 0,003 % af den samlede import).

Bananmarkedet i EU forsynes af MFN-lande (mestbegunstigede lande) (hovedsageligt lande i Central- og Sydamerika), AVS-lande (Afrika, Vestindien og Stillehavet) samt indenlandske producenter.

I 2008 udgjorde forbruget i EU af bananer fra MFN-lande 72,5 %, mens bananer fra AVS-landene udgjorde 17 %, og produktionen i EU de resterende 10,5 %. De vigtigste MFN-lande, der leverede bananer, var Ecuador, Colombia og Costa Rica, med henholdsvis 1 328 033 t, 1 278 133 t og 893 395 t. I samme år var de vigtigste AVS-lande, der leverede bananer, Cameroun, Côte d'Ivoire og Den Dominikanske Republik, der eksporterede henholdsvis 279 530 t, 216 583 t og 170 396 t.

Kap Verde, Grenada, Madagaskar og Somalia eksporterer ikke længere bananer til EU.

4. EU'S HANDELSORDNING

Siden 1. januar 2006 har EU anvendt en MFN-toldsats på 176 EUR/t på bananimport, hvilket er i overensstemmelse med EU's forpligtelser til at gå væk fra sit tidligere kvotesystem over til udelukkende at anvende et toldsatssystem. De statistiske data vedrørende virkningerne af den nye ordning for importen viser, at betingelserne for markedsadgang opretholdes, og at importen er steget.

I dette tidsrum har bananer, der stammer fra de mindst udviklede lande (LDC-lande) haft told- og kvotefri adgang til EU's marked inden for rammerne af initiativet "Alt undtagen våben". Det samme har siden 1. januar 2008 været tilfældet for bananer fra AVS-lande, der har indgået aftaler om indgåelse af økonomiske partnerskabsaftaler, eller aftaler, som fører til indgåelse heraf. Alle AVS-lande, der ikke er LCD-lande, og som eksporterede bananer i 2007, har paraferet eller undertegnet foreløbige eller fuldstændige økonomiske partnerskabsaftaler.

⁶ Den tidligere rapport dækkede 2005 og 2006 (KOM(2006) 806 endelig).

5. FINANSIERINGSAFGØRELSER

5.1. Budgetposten for 2007

Efter godkendelsen af finansieringsforslagene blev de 12 finansieringsaftaler undertegnet i begyndelsen af 2008 (til en værdi af 28,67 mio. EUR (tabel 1)).

Ca. 42 % af midlerne er afsat til forbedring af konkurrenceevnen i bananeksportsektoren i fire støttemodtagende lande, og 58 % af midlerne til diversificering i otte støttemodtagende lande (diagram 1 og 2).

5.2. Budgetposten for 2008

Efter godkendelsen af finansieringsforslagene blev de 12 finansieringsaftaler undertegnet i begyndelsen af 2009 (til en værdi af 29,23 mio. EUR (tabel 1)).

**Tabel 1: Bananbudgetpost 21 06 05 (tidligere B7-8710)
1999–2008**

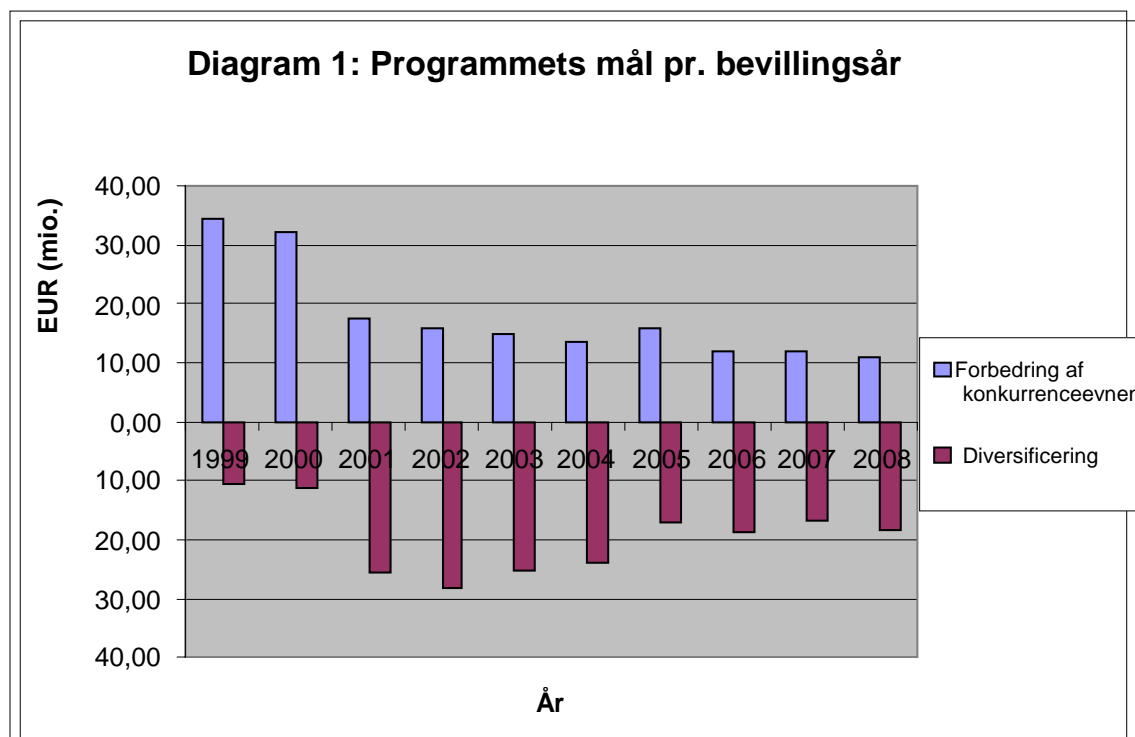
Lande i Vestindien	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	I alt
Belize	3 100 000	3 100 000	3 450 000	3 500 000	3 200 000	2 930 000	2 490 000	2 110 000	1 800 000	2 039 000	27 719 000
Jamaica	5 300 000	5 300 000	5 000 000	4 700 000	4 400 000	4 830 000	4 110 000	3 490 000	2 970 000	2 525 000	42 625 000
Dominica	6 500 000	6 500 000	6 700 000	6 400 000	5 900 000	5 300 000	4 510 000	3 830 000	3 260 000	3 603 000	52 503 000
Saint Lucia	8 500 000	8 875 000	9 200 000	8 800 000	8 000 000	7 260 000	6 170 000	5 410 000	4 600 000	4 808 000	71 623 000
Saint Vincent	6 100 000	6 450 000	6 400 000	6 100 000	5 600 000	5 330 000	4 530 000	3 850 000	3 270 000	3 463 000	51 093 000
Grenada	1 000 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	5 500 000
Surinam	3 100 000	2 700 000	2 700 000	2 500 000	2 200 000	2 310 000	1 960 000	1 670 000	1 420 000	1 207 000	21 767 000
Subtotal	33 600 000	33 425 000	33 950 000	32 500 000	29 800 000	28 460 000	24 270 000	20 860 000	17 820 000	18 145 000	272 830 000
Afrikanske lande											
Cameroun	6 200 000	5 700 000	5 600 000	5 100 000	4 500 000	4 380 000	3 720 000	3 210 000	4 260 000	4 607 000	47 277 000
Côte d'Ivoire	4 700 000	4 350 000	2 850 000	2 600 000	2 100 000	1 380 000	3 750 000	4 120 000	4 310 000	4 386 000	34 546 000
Somalia	-	-	600 000	2 800 000	2 600 000	2 070 000	1 760 000	1 500 000	1 280 000	1 088 000	13 698 000
Kap Verde	-	600 000	-	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	4 100 000
Madagaskar	-	-	-	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	3 500 000
Subtotal	10 900 000	10 650 000	9 050 000	11 500 000	10 200 000	8 830 000	10 230 000	9 830 000	10 850 000	11 081 000	103 121 000
I ALT	44 500 000	44 075 000	43 000 000	44 000 000	40 000 000	37 290 000	34 500 000	30 690 000	28 670 000	29 226 000	375 951 000

Ca. 37 % af midlerne skal finansiere aktiviteter med henblik på at forbedre konkurrenceevnen i bananeksportsektoren i tre AVS-lande, der modtager støtte. Ca. 63 % af midlerne skal anvendes til diversificering i de ni resterende støttemodtagende lande (diagram 1).

5.3. Programmets målsætninger

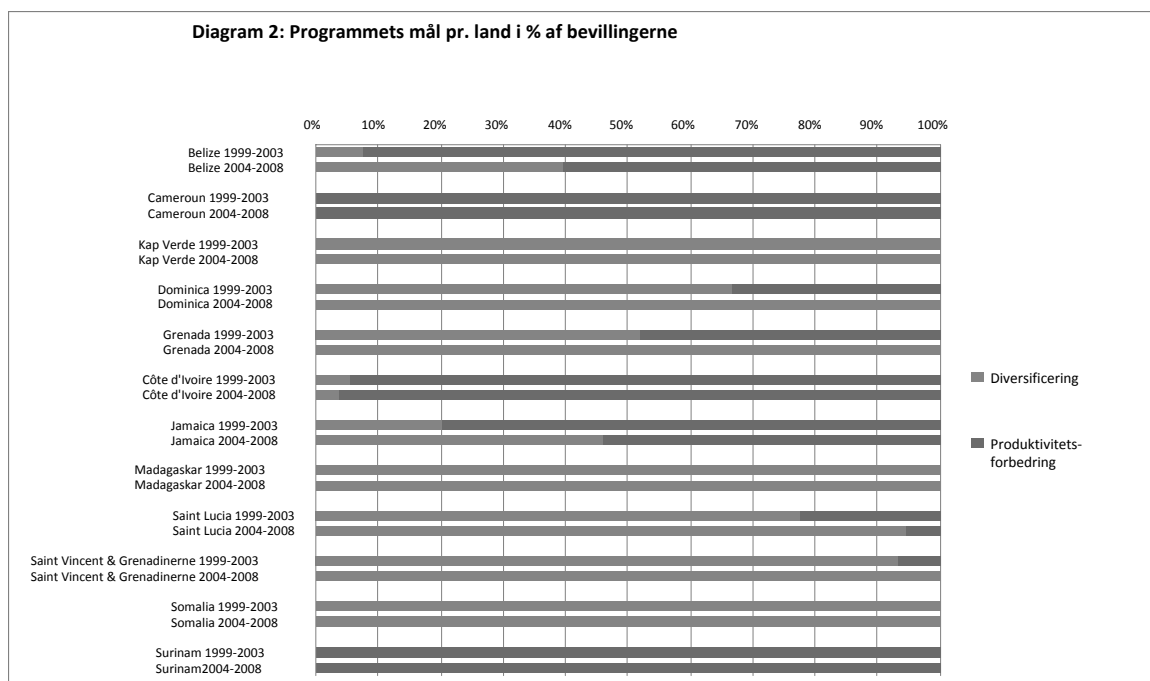
5.3.1. Strategier i tidsrummet 1999–2008

De oprindelige strategier for støtte til bananeksporten var rettet mod konkurrenceevnen i de fleste lande og diversificering i landbrugssektoren i Kap Verde, Madagaskar og Somalia. Saint Vincent var omfattet af begge mål.

Strategierne blev ajourført omkring 2002, hvor målsætningerne for Windwardøerne blev ændret til diversificering.

I både Belize og Jamaica medførte de ændrede strategier, at der blev ydet større beløb til udvikling af landdistrikter for at stimulere diversificeringen i landbruget i takt med, at lavere eksport (Jamaica) og højere produktivitet og effektivitet (Belize) mindskede behovet for ufaglært arbejdskraft og udelukkede de mindste bananproducenter fra eksportmarkedet.

5.3.2. *Forbedring af konkurrenceevnen*

Projekter for at forbedre bananeksportørernes konkurrenceevne fortsatte i tre lande i 2005-2008. I 2007-2008 modtog Belize flere midler med henblik på diversificering. Jamaica brugte kun en begrænset del af midlerne til at forbedre konkurrenceevnen, selv om landet begge år var udsat for større orkaner.

De aktiviteter, der blev støttet under dette mål, er som følger:

- Plantagefornyelse i Cameroun, Surinam og Jamaica.
- Investeringer med henblik på erhvervelse eller opretholdelse af EurepGap og/eller ISO 14001-kvalitetscertificering⁷ i Belize, Cameroun, Côte d'Ivoire, Jamaica og Surinam.
- Håndtering, emballering og opbevaring af bananer i Cameroun, Côte d'Ivoire og Surinam.
- Sociale infrastrukturer på plantagerne og sociale mikroprojekter for plantearbejderne i Cameroun og Côte d'Ivoire.
- Teknisk bistand til Cameroun, Côte d'Ivoire og Jamaica og institutionel støtte til Belize og Jamaica.

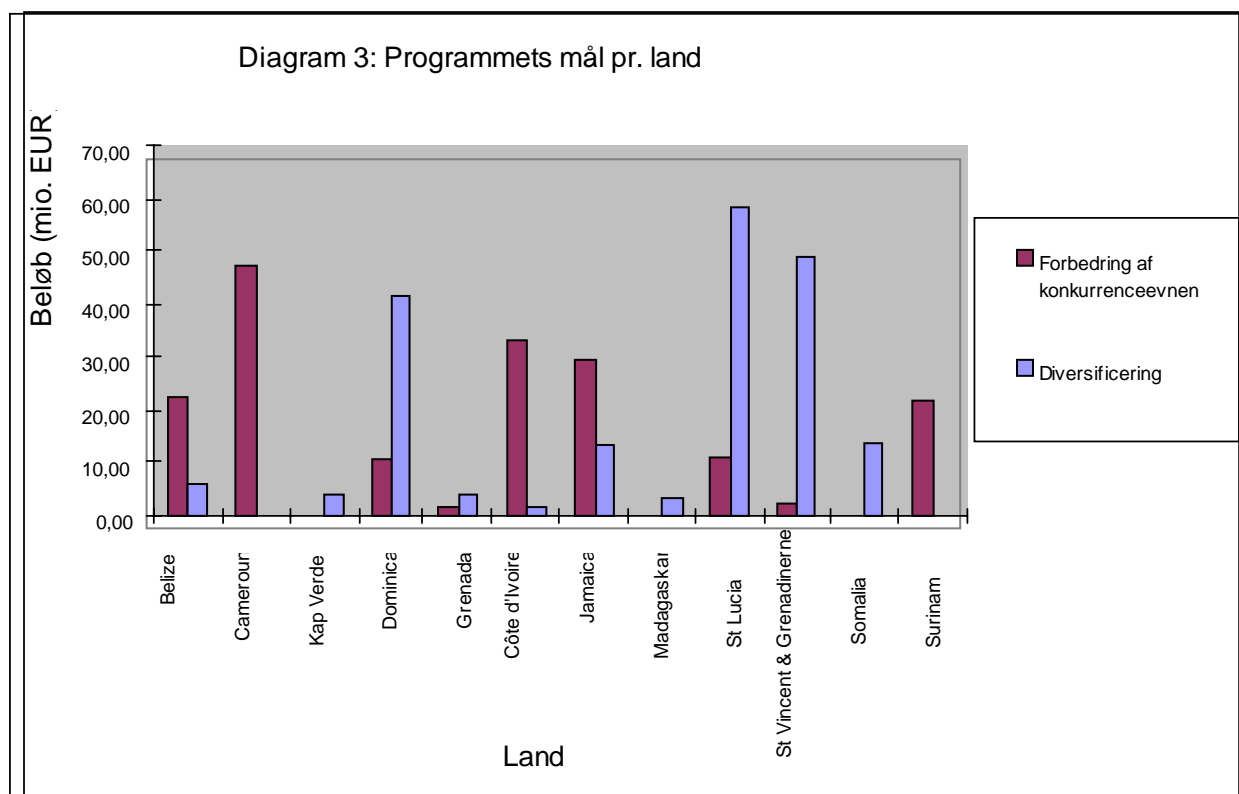
Programmerne til støtte for konkurrenceevnen udgjorde næsten 48 % af de samlede bevillinger mellem 1999 og 2008. I 2007 og 2008 faldt de til henholdsvis 42 % og 37 %.

De fire lande, der stadig støttede dette mål (Belize, Cameroun, Côte d'Ivoire og Surinam), har opretholdt eller øget eksportmængderne til EU i tidsrummet 2006-2008.

⁷

Større europæiske forhandlere kræver disse kvalitetsstandarder.

De mængder, Jamaica eksporterede, blev påvirket af skaderne som følge af orkaner i 2007-2008: 32 000 t i 2006, 18 000 t i 2007 og 0 i 2008.

5.3.3. Diversificering

Otte lande valgte i 2007 at støtte diversificering, mens det var ni i 2008. Kap Verde, Dominica, Grenada, Madagaskar, Somalia, Saint Lucia og Saint Vincent stoppede deres eksport, eller deres baneksport blev væsentligt reduceret i tidsrummet fra begyndelsen af halvfemserne til 2002. Det er siden 2003 lykkedes for Dominica, Saint Lucia og Saint Vincent at opretholde eksporten på et lavere niveau (ca. 20 %-33 % af mængden i 1993). Belize og Jamaica gik over til diversificering i 2007 og 2008 (diagram 6).

Programmerne for 2007-2008 omfatter:

- Investeringer i turisme for at give bananproducenter og arbejdstagere i den østlige del af Vestindien alternative beskæftigelsesmuligheder.
- Landbrugsdiversificering i retning af havebrug med sigte på det lokale marked i Madagaskar og turistindustrien samt lokale markeder i den østlige del af Vestindien og Jamaica. Institutionel støtte til styrkelse af landbrugskonsulenttjenester.
- Styrkelse af turismen og/eller de private sektorer i den østlige del af Vestindien.
- Udvikling af landdistrikter i Belize, Kap Verde, Jamaica og Somalia (herunder investering i mindre kunstvandingsprojekter).
- Teknisk bistand og institutionel støtte i alle 9 lande.

6. GENNEMFØRELSE

6.1. Generelt

Selv om ordningen udløb i december 2008, vil de igangværende programmer fortsætte i nogle år endnu.

Programmerne gennemføres under central forvaltning (Grenada, Surinam, Cameroun og Somalia) og delvis decentral forvaltning (Belize, Jamaica, Dominica, Saint Lucia, Saint Vincent, Kap Verde, Côte d'Ivoire og Madagaskar).

6.2. Forpligtelser

Generelt er gennemførelsen af programmerne gået hurtigt fremad siden 2007 hjulpet på vej af de foranstaltninger, der blev truffet. Både forpligtelser og udbetalinger i 2007 og 2008 var betydeligt større end bevillingerne (diagram 4 og tabel 1), hvilket mindskede forsinkelserne.

Tabel 2: Forpligtelser og udbetalinger

SAMLEDE BEVILLINGER TIL VESTINDIEN OG AFRIKA 1999 - 2008		EUR 375 951 000,00
FORPLIGTELSE TIL VESTINDIEN + AFRIKA 1999 - 2008		EUR 281 020 642,64
BETALINGER TIL VESTINDIEN + AFRIKA 1999 - 2008		EUR 195 151 162,19
RAC TIL VESTINDIEN + AFRIKA 1999 - 2008		EUR 94 930 357,36
RAL TIL VESTINDIEN + AFRIKA 1999 - 2008		EUR 180 799 837,81
Bevillinger Vestindien + Afrika 2006 - 2008		EUR 88 586 000,00
Forpligtelser Vestindien + Afrika 2006 - 2008		15 585 626,72 17,6 %
Bevillinger Vestindien + Afrika 2003 - 2005		111 790 000,00
Forpligtelser Vestindien + Afrika 2003 - 2005		105 360 348,52 94,2 %

Ved udgangen af 2008 var der indgået forpligtelser til kontrakter for 73 %, sammenlignet med 48 % ved udgangen af 2006 (tabel 3). Det har i gennemsnit taget to år fra vedtagelsen af finansieringsafgørelserne at indgå forpligtelser til planlagte kontrakter for de fleste af midlerne. Der gøres en indsats for at mindske tidsrummet til højst 18 måneder for midler, der blev bevilget i 2007-2008. Målet er at indgå forpligtelser for de fleste af midlerne i 2010, bortset fra midlerne til efterfølgende evalueringer og revisioner.

De resterende midler (RAC)⁸, der ikke var indgået forpligtelser for, beløb sig til 27 % ved udgangen af 2008 mod 52 % ved udgangen af 2006.

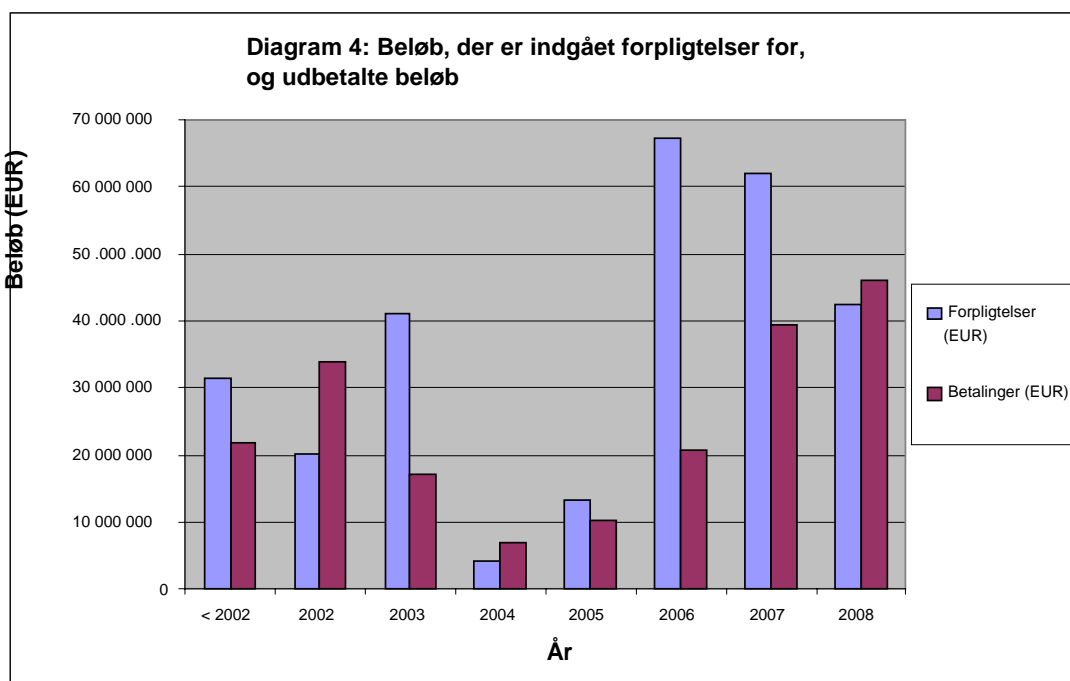
⁸ RAC (Remainder to be Contracted) angiver den procentdel af de bevilgede midler til et projekt, for hvilke der ikke er undertegnet aftaler om arbejde, leverancer, tjenester eller tilskud eller programoverslag.

Tabel 3: Finansiell oversigt pr. bevillingsår

Alle lande	År	Bevillinger (EUR)	Forpligtelser (EUR)	Betalinger (EUR)	RAC (EUR)	RAC %	RAL (EUR)	RAL %
	1999	44 500 000,00	43 475 608,78	42 095 728,17	1 024 391,22	2 %	2 404 271,83	5 %
	2000	44 075 000,00	39 934 158,83	33 462 635,64	4 140 841,17	9 %	10 612 364,36	24 %
	2001	43 000 000,00	40 483 859,31	34 977 171,91	2 516 140,69	6 %	8 022 828,09	19 %
	2002	44 000 000,00	36 181 040,48	22 480 047,18	7 818 959,52	18 %	21 519 952,82	49 %
	2003	40 000 000,00	37 249 522,44	23 573 857,92	2 750 477,56	7 %	16 426 142,08	41 %
	2004	37 290 000,00	35 385 028,32	20 854 670,49	1 904 971,68	5 %	16 435 329,51	44 %
	2005	34 500 000,00	32 725 797,76	12 574 525,20	1 774 202,24	5 %	21 925 474,80	64 %
	2006	30 690 000,00	13 496 220,72	4 420 564,68	17 193 779,28	56 %	26 269 435,32	86 %
	2007	28 670 000,00	2 089 406,00	711 961,00	26 580 594,00	93 %	27 958 039,00	98 %
	2008	29 226 000,00	0,00	0,00	29 226 000,00	100 %	29 226 000,00	100 %
Subtotal		375 951 000,00	281 020 642,64	195 151 162,19	94 930 357,36	25 %	180 799 837,81	48 %
	Under søgels er:	900 000,00	695 731,50	635 195,31	204 268,50	23 %	264 804,69	29 %
I alt		376 851 000,00	281 716 374,14	195 786 357,50	95 134 625,86	25 %	181 064 642,50	48 %

6.3. Udbetalinger

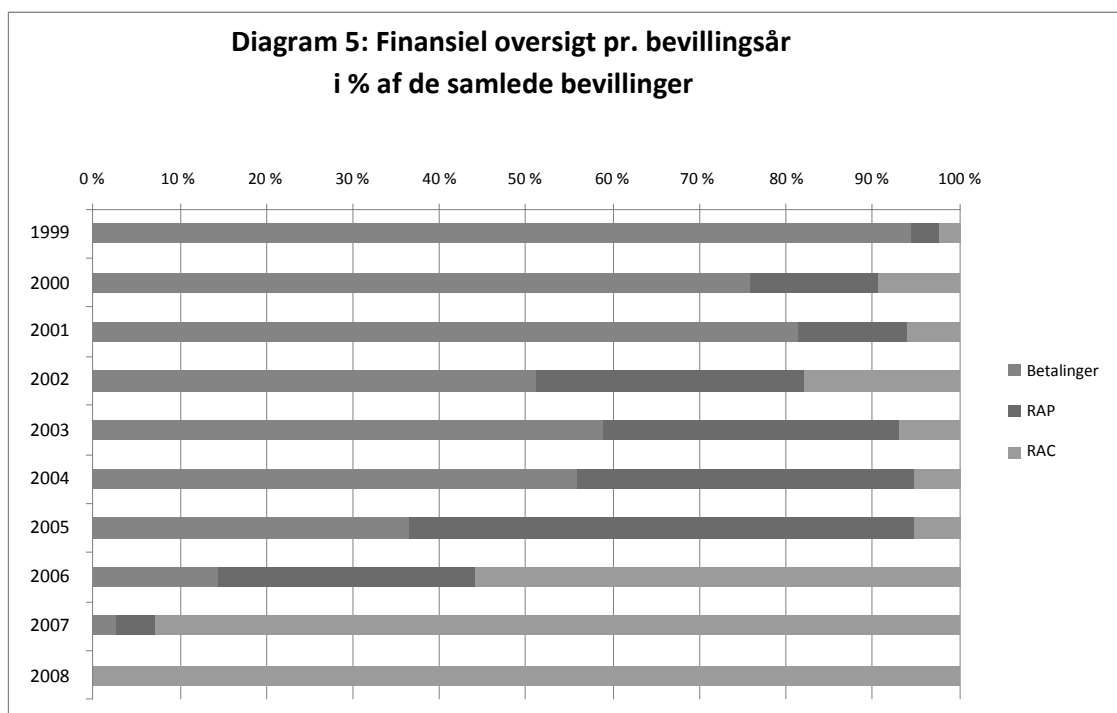
De samlede udbetalinger lå ved udgangen af 2008 på 52 %, hvilket er en stor forbedring sammenlignet med 2006, hvor de lå på 35 % (tabel 3).

Udbetalingerne er vokset siden 2005 og nåede i 2008 op på 46 mio. EUR, hvilket er mere end en fordobling sammenlignet med 2006. Forsinkelserne er i væsentlig grad blevet mindsket. Betalinger plus RAP⁹ er lig forpligtelser.

Udbetalingerne forventes at nå op på 60 mio. EUR i 2009 og 2010. De resterende midler forventes udbetalt i 2011-2012 bortset fra midlerne til efterfølgende evalueringer og revisioner.

⁹ RAP (Remainder to be Paid) angiver den procentdel af de midler, der er blevet indgået forpligtelser eller kontrakter for, men som endnu ikke er blevet betalt eller udbetalt.

Det samlede RAL¹⁰ beløb sig til 48 % ved udgangen af 2008 mod 65 % ved udgangen af 2006.

6.4. Fremskridt på landeniveau

AVS-lande, der fokuserer på at forbedre deres konkurrenceevne (Belize, Jamaica, Surinam, Cameroun og Côte d'Ivoire), gennemførte deres programmer hurtigere og har derfor lavere RAC (19 % -24 %) og RAL (35 %-56 %) (tabel 4).

AVS-lande, der fokuserer på diversificering (Dominica, Grenada, Saint Lucia, Saint Vincent, Kap Verde, Madagaskar og Somalia) har siden 2006 kunnet fremskynde gennemførelsen af deres programmer. Deres RAC (19 %-74 %) og RAL (32 %-81 %) varierer dog mere og er højere end det samlede gennemsnit på 25,3 % (RAC) og 48,1 % (RAL).

¹⁰ RAL (Remainder to be Liquidated) angiver (den procentdel af) de midler, der er bevilget til programmet, som endnu ikke er betalt/udbetalt. Det omfatter RAP (Remainder to be Paid) vedrørende eksisterende gennemførelseskontrakter.

Tabel 4: Finansielt oversigt pr. land

	Bevillinger (EUR)	Forpligtelser (EUR)	Betalinger (EUR)	RAC (EUR)	RAC %	RAL (EUR)	RAL %
Belize	27 719 000,00	21 749 415,38	15 959 198,62	5 969 584,62	22 %	11 759 801,38	42 %
Jamaica	42 625 000,00	34 656 171,84	27 664 349,83	7 968 828,16	19 %	14 960 650,17	35 %
Dominica	52 503 000,00	39 472 434,09	22 441 384,45	13 030 565,91	25 %	30 061 615,55	57 %
Saint Lucia	71 623 000,00	50 239 673,65	33 004 820,80	21 383 326,35	30 %	38 618 179,20	54 %
Saint Vincent	51 093 000,00	41 290 569,20	23 600 296,00	9 802 430,80	19 %	27 492 704,00	54 %
Grenada	5 500 000,00	3 887 119,97	3 224 044,47	1 612 880,03	29 %	2 275 955,53	41 %
Surinam	21 767 000,00	16 315 936,67	12 176 565,69	5 451 063,33	25 %	9 590 434,31	44 %
Subtotal for Vestindien	272 830 000,00	207 611 320,80	138 070 659,86	65 218 679,20	23,9 %	134 759 340,14	49,4 %
Cameroun	47 277 000,00	35 349 181,62	29 869 122,30	11 927 818,38	25 %	17 407 877,70	37 %
Côte d'Ivoire	34 546 000,00	22 655 888,96	15 333 367,71	11 890 111,04	34 %	19 212 632,29	56 %
Somalia	13 698 000,00	12 350 524,26	9 301 680,17	1 347 475,74	10 %	4 396 319,83	32 %
Kap Verde	4 100 000,00	1 053 727,00	776 332,15	3 046 273,00	74 %	3 323 667,85	81 %
Madagaskar	3 500 000,00	2 000 000,00	1 800 000,00	1 500 000,00	43 %	1 700 000,00	49 %
Subtotal for Afrika	103 121 000,00	73 409 321,84	57 080 502,33	29 711 678,16	28,8 %	46 040 497,67	44,6 %
I ALT	375 951 000,00	281 020 642,64	195 151 162,19	94 930 357,36	25,3 %	180 799 837,81	48,1 %

7. OVERVÅGNING AF VIRKNINGERNE

7.1. Generelt

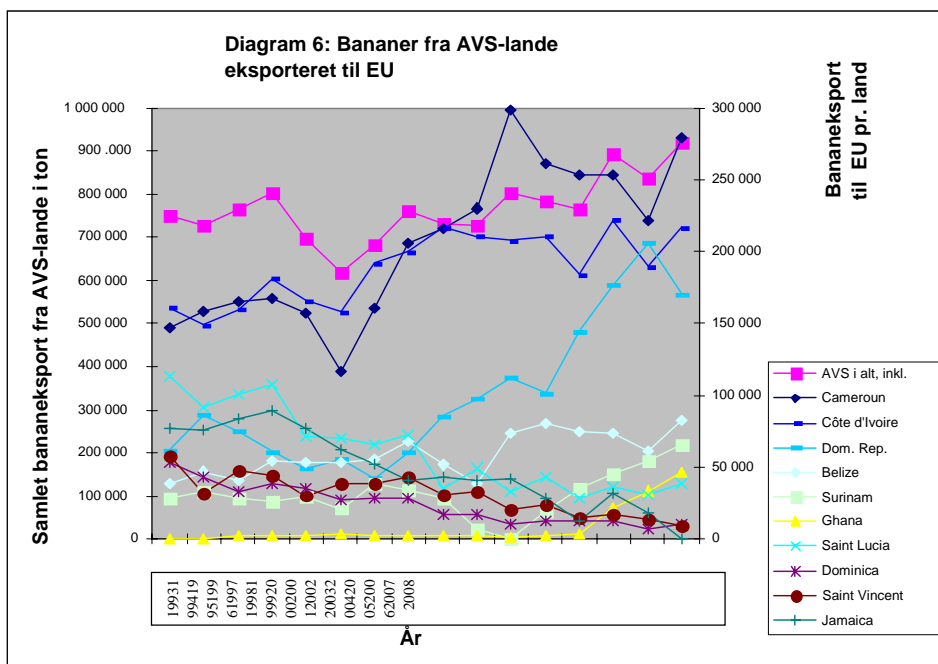
Den eksterne evaluering, der blev bestilt i 2008, og som blev færdiggjort i første kvartal af 2009, omfattede tjenesterejser til otte lande (Belize, Cameroun, Côte d'Ivoire, Dominica, Jamaica, Saint Lucia, Saint Vincent og Surinam). Generelt gælder de resultater, der blev rapporteret for den østlige del af Vestindien, også for de fire lande, man ikke besøgte.

De igangværende programmer blev evalueret, hvad angår:

- Målenes relevans og hensigtsmæssighed
- Hensigtsmæssigheden af de mellemsigtede strategier pr. land
- Effektiviteten af den særlige ramme for bistand
- Resultater og virkninger af de planlagte aktiviteter for eksporterende bananproducenters konkurrenceevne
- Resultater og virkninger af de planlagte diversificeringsaktiviteter for (tidligere) bananproducenter og (tidligere) arbejdstagere i banansektoren
- Programmernes bæredygtighed

7.2. Landestrategiernes relevans

Strategierne for at øge konkurrenceevnen har vist, at de var relevante og klare, og at målene kunne nås i de lande, der 1) udviste en stærk vilje til at nå dette mål, 2) havde gunstige agronomiske karakteristika, 3) allerede havde sektorer med handelsmæssigt stærke strukturer og 4) var i en situation, hvor de kunne omdanne banansektoren til en teknologisk og kommerciel sektor (Belize, Cameroun, Côte d'Ivoire, Surinam og oprindeligt Jamaica). I deres programmer under den særlige ramme for bistand blev følgende prioriteret: at øge produktiviteten, at forbedre produktkvaliteten og miljøvenligheden, uddannelse, nichemarketing osv. I forbindelse med disse strategier blev der også taget hensyn til ændrede markedsvilkår og behov.

En vellykket diversificering skabes på grundlag af en blanding af initiativer på makro-, mellem- og mikroniveau. Landenes dagsorden for den økonomiske diversificering var uspecificeret og dækkede flere sektorer, og prioriteter og tidsrammer var varierende. Det ville have været til gavn for programmerne med klarere retningslinjer.

Hvad angår diversificering, gav evalueringen følgende resultater:

- Der blev udarbejdet/gennemført for mange projekter og programmer (f.eks. var der i Saint Lucia i 2008 64 igangværende projekter til en værdi af 69 mio. EUR).
- Indsatsen var rettet mod for mange områder, f.eks. turisme, vejnettet og udvikling af den private sektor og af landbruget, hvilket mindskede udsigterne til, at den ville få en væsentlig virkning.

7.3. Virkning

Bananindustrien spiller en væsentlig rolle i Belize, Cameroun, Côte d'Ivoire, Dominica, Jamaica, Surinam, Saint Lucia og Saint Vincent. I Dominica, Saint Lucia og Saint Vincent udgjorde bananeksporten henholdsvis 18,1 %, 19,7 % og 22,3 % af landenes samlede eksport i 2006 (FAO 2008). Til sammenligning stod banansektoren for henholdsvis 9 % og 7 % af Camerouns og Côte d'Ivoires eksport.

Programmerne under den særlige ramme for bistand har i væsentlig grad været med til at forbedre Belizes, Camerouns, Côte d'Ivoires and Surinams konkurrenceevne og har givet dem større muligheder for at overleve i et mere liberaliseret miljø.

Den andel, som Vestindiens traditionelle bananleverandører stod for, er faldet fra 52,3 % af AVS-landenes samlede bananeksport i 1992 til 13 % i 2008. Samtidig steg importen af bananer fra Afrika fra 37,4 % af den samlede mængde bananer fra AVS-landene i 1992 til 59 % i 2008, og eksporten fra Den Dominicanske Republik (der

ikke modtager støtte under den særlige ramme for bistand) og Belize steg fra 10 % af den samlede mængde bananer fra AVS-landene i 1992 til 28 % i 2008.

Surinam er en succeshistorie. Takket være støtten under den særlige ramme for bistand er industrien blevet genoplivet og omdannet til en effektiv eksportsektor. Landet er det eneste traditionelle bananproducerende AVS-land, der har haft en vækst i eksporten i 2006-2008.

Ifølge evalueringsrapporten forventes det, at aktiviteterne vil være bæredygtige på kort til mellemlang sigt. Hvorvidt Belize, Cameroun, Côte d'Ivoire og Surinam fortsat vil være konkurrencedygtige under en anden toldordning, vil næsten i alt overvejende grad afhænge af deres evne til at øge produktiviteten efter 2009.

Det er for tidligt at fastslå, hvilke virkninger støtten under den særlige ramme for bistand har for den økonomiske stabilitet og diversificering, da kun ca. 50 % af bevillingerne var blevet udbetalt ved slutningen af 2008. De større diversificeringsinvesteringer vedrører desuden aktiviteter i tilknytning til fysisk infrastruktur (veje, bygninger osv.), hvor der vil gå betydelig tid, før der kan ske en effektiv udnyttelse af disse aktiver.

Det var ikke muligt at mængdebestemme virkningerne, da 1) ændringer af Fællesskabets finansielle regler førte til en langsommere udbetaling af støtten og forlængelse af fristerne i forbindelse med ca. halvdelen af aktiviteterne under den særlige ramme for bistand i 2003-2005, 2) de objektivt kontrollerbare indikatorer for visse lande, f.eks. Côte d'Ivoire og Cameroun, ikke i tilstrækkelig grad var udviklet og ikke kunne anvendes til at vurdere virkningen, og 3) systemerne for overvågning og dataindsamling ikke var etableret, så der kunne ikke genereres kumulative oplysninger om de forventede og/eller faktiske resultater i f.eks. Belize.

Som følge af støtten under den særlige ramme for bistand fokuserer staterne i det østlige Vestindien nu på forudsætningerne for en vellykket økonomisk diversificering. Denne ændring væk fra den traditionelle afhængighed af bananer til andre muligheder indgår nu i deres udviklingsplaner.

Det nuværende fokus på at styrke væsentlig infrastruktur (Saint Vincent og Dominica), at forbedre undervisningen i landdistrikter (Belize), at udvikle den private sektor (Saint Vincent og Saint Lucia), at integrere undervisning i informations- og kommunikationsteknologi i skolernes undervisningsplaner samt turismeplanlægning og socialstøtteordninger vil med tiden give positive resultater. Lande, der diversificerer deres økonomi, går nu meget mere ind for at opbygge kapacitet til at diversificere på et bæredygtigt grundlag.

Programmerne under den særlige ramme for bistand havde en positiv virkning på målgrupperne (befolkningsgrupper og områder) ved, at der blev finansieret sociale investeringer (dvs. socialinvesteringsfonde, ordninger for udvikling af landdistrikter, uddannelse og sundhedsvæsen).

I lande, der bestræber sig på at forbedre konkurrenceevnen, er banansektoren nu tættere afstemt efter markedets krav og EU's miljøpolitik og -standarder. De markedsdikterede produktionsprotokoller (f.eks. EurepGAP og ISO 14001) har forbedret arbejdsvilkårene i bananplantagerne, forbedret udsigterne, hvad angår

jordbeskyttelse, og mindsket de negative miljømæssige virkninger. For at opnå europæisk certificering blev producenterne nødt til at anvende de materialer, der indgår i produktionen, mere rationelt og mindske den samlede anvendelse af landbrugskemikalier, emballering, maskiner og el.

Diversificeringsinitiativernes bæredygtighed afhænger af regeringernes vilje til at integrere disse aktiviteter i de årlige budgetbevillinger og udgiftsplaner. Evalueringen viste, at lande, hvor der er sket en diversificering, anvender midlerne fra den særlige ramme for bistand til at tage fat på bredere og mere langsigtede økonomiske problemer og mål i forbindelse med diversificeringen.

8. KONKLUSIONER OG HENSTILLINGER

Kommissionen gjorde en indsats for at fremskynde gennemførelsen af projekterne, samtidig med at kvaliteten blev bevaret, og den afsluttede de krævede tilpasninger af de igangværende projekter under den særlige ramme for bistand og gennemgik/programmerede de projekter, der blev godkendt i 2006, 2007 og 2008. De faktiske udbetalinger fra alle programmer under den særlige ramme for bistand steg fra 21 mio. EUR i 2006 til 46 mio. EUR i 2008. Udbetalingerne fra alle programmer vil blive afsluttet i 2012 (bortset fra udgifterne til efterfølgende evalueringer og revisioner).

Kommissionsarbejdsdokumentet omfatter en oversigt over henstillingerne i overvågnings- og konsekvensanalyserapporten fra 2006 (COGEA 2006) og de foranstaltninger, der er truffet. I alle 8 lande, der blev rapporteret om i overvågnings- og konsekvensanalyserapporten (HTSPE, 2009), var der sket betydelige fremskridt, hvad angår konkurrenceevne og diversificering.

Visse fremskridt hen imod en bedre konkurrenceevne og øget diversificering

Programmerne har i betydelig grad bidraget til at nå målene:

- 1) Forbedre konkurrenceevnen i Belize, Cameroun, Côte d'Ivoire og Surinam, selv om støtten ikke kunne kompensere for de skader, som orkaner forårsagede i Jamaica i 2005, 2007 og 2008.
- 2) Forbedret kapacitet til at sikre en vellykket økonomisk diversificering i den østlige del af Vestindien og en diversificering i landbruget (når den overvåges) i Somalia, Kap Verde og Madagaskar, selv om det endnu ikke er muligt at mængdebestemme virkningerne.

I lande, der bestræber sig på at **forbedre konkurrenceevnen**, er banansektoren nu tættere afstemt efter markedets krav og EU's miljøpolitik og –standarder, hvilket udgør grundlaget for en bæredygtig forretningsmæssig udvikling.

Gennemførelsen af henstillingerne i tidligere rapporter har medført betydelige forbedringer, hvad angår kvaliteten og punktligheden af gennemførelsen i Belize, Jamaica og Windwardøerne. Dette aspekt var mindre relevant for både Cameroun og Côte d'Ivoire, der nyder godt af mere diversificerede finansieringskilder og derfor var mindre afhængige af støtte.

I lande, hvor **diversificering** er en prioritet, led effektiviteten under den manglende fokusering og de mange, meget små investeringer, i gennemsnit på 1-1,5 mio. EUR, som i begrænset omfang har reelle virkninger. Derudover er der stadig en begrænset og skrøbelig forbindelse mellem de forskellige initiativer.

I den eksterne evaluering blev det anbefalet, at AVS-lande, der gik ind for diversificering, skulle tage deres bidrag fra den særlige ramme for bistand til planlægningen af deres økonomiske diversificering på makroplan op til fornyet vurdering. Dette burde omfatte en vurdering af sådanne programmers kohærens og lette udformningen/ajourføringen af hvert lands diversificeringsstrategi. Der burde foretages en klar prioritering, og størrelsen og kilden til de finansielle midler, der er nødvendige for at støtte og institutionalisere en række vigtige aktiviteter, burde fastsættes.

For at forbedre såvel overvågningen som evalueringen af virkningen af diversificeringsprogrammerne blev det også anbefalet at ajourføre og forbedre projektplanoversigterne og anvendelsen heraf som programstyringsredskaber for at sikre, at gennemførelsesorganerne løbende er opmærksomme på og arbejder hen imod de forventede resultater og aktivt måler de indikatorer, der er opnået enighed om.

Bæredygtigheden af bananeksport fra AVS-landene er stadig skrøbelig

Udsigterne til at sikre en vedvarende konkurrenceevne afhænger i høj grad af 1) resultatet af de igangværende internationale handelsforhandlinger og 2) landenes kapacitet til at opnå yderligere produktivtetsgevinster og besparelser.

De strategier, som visse lande har forfulgt, har ikke indeholdt en realistisk vurdering af de problemer, som den internationale markedssituation og de fremtidige potentielle virkninger af afslutningen af WTO-forhandlingerne og de igangværende bilaterale handelsforhandlinger, medfører. Der kan opnås resultater, når landene 1) udviser en stærk vilje til at tilpasse sig udviklingen internationalt, 2) har gunstige agronomiske karakteristika og 3) allerede har sektorer med handelsmæssigt stærke strukturer.

De bananeksporterende lande står dog fortsat over for en række udfordringer. De bliver nødt til at tage fat på dem sammen og med international støtte. Det internationale samfund, herunder EU, har tillagt det større betydning at bistå udviklingslandene med at øge hele deres økonomis konkurrenceevne og i højere grad udnytte de internationale handelsmuligheder. I EU's handelsrelaterede bistand (EU Aid for Trade) fokuseres der ikke kun på individuelle sektorer. En forudsætning for succes er, at der udformes strategier med mange interessenter med henblik på at udvikle handlen og sikre en integrering i det internationale handelssystem, og at disse strategier ajourføres.

Gennemførelsen af den særlige ramme for bistand over ti år har gjort det muligt for støttemodtagende landene at foretage en strategisk planlægning, og den vil fortsat udgøre et nyttigt referencepunkt for den fremtidige indsats.